

γρήγορα φθάνει μόνο να είμαι σε θέση να σε βοηθήσω σε κάτι. Καιρό έχω και για 1200 λέξεις διότι πλέον ξημετέρωσα το «σύστημά μου» και σου στέλλω σήμερα το τέλος του. Μερικές λέξεις που λείπουν πρέπει να μάθω ακριβώς τα αντίστοιχά των και να τες προσθέσω όταν ξαναλάβω τα χειρόγραφα τα οποία εγώ δεν έχω καμμία βία πλέον να τα λάβω.

*Έχεις ειδησι που βρίσκεται ο κ. Tillge; Πρέπει να τον ειδοποιήσω ότι έτελειώσα τη μετάφρασι και την έχω στη διάθεσί του. *Αν θέλεις του γράφεις και σύ δυο λέξεις βεβαιώνοντας το γεγονός.

*Από τον Καρκιβίτσα ούτε φωνή ούτε ακρόασις πλέον.

Στη μητέρα σου παρακαλούμε τους χαιρετισμούς μας κ' ελπίζουμε να την εύρωμε έντελως καλά όταν έλθωμε.

Σε φίλῳ ἀδελφικῷ
Κώτιας

*Υποθέτω ότι τέτοια γραφή έννοιες στα δελτία που θα μου στείλεις:

ἄνθρωπος. Χατζηδάκης, γομάρι,
μουλάρι κτλ.

ΘΑ ΦΥΓΗΣ

Ποργά κινᾶς, μὰ ὁ γυρισμός
τοὺς χτύπους τῆς καρδιᾶς δὲ συλλογιέται
καὶ πάει ἀγάλια ἀγάλια
κι' ὀργεῖ σὺν τῷ ὀργοπέθαιμα
τῶν ρόδων στὰ ἀνθογυάλια.

Θὰ φύγης; πῶς σπαράζοντε
τὰ στήθη μου στὴ συλλογὴ του μόνο!
Σ' εἶχα κρυφὰ ἀγαπήσει
καὶ πόσο σὲ καμάρωνα
στὸ βᾶθρο, ποὺ εἶχα στήσει.

Κι' ὠραιολάτρης, ἀγαλμα
σ' εἶχα ἀνεβάσει ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο
τὸν κόσμον εἰς Ἑλλάδα
μὲ πόθους ἀνεχτέλεστους
ποὺ τοὺς καλεῖ ὁ Καιάδας!

Βιβλίον καθολιστικῶν
γραμμῶν εἶναι ἡ ψυχὴ μας, ὧ τι κρύβει!
Στὰ μάτια εἶναι οἱ σελίδες,
μὰ δύσκολο τὸ διαβασμα
κι' ἄς ἔμαθες κι' ἄς εἶδες.

Στὰ μάτια μου τί διάβασες,
τί μπόρεσες νὰ νοιώσης; Στὰ δικά σου
κι' ἐγώ; *Ἄλλ' σὲ μένα,
κι' οἱ δυὸ εἶχαμε πανάρχαια
τὰ βιβλία γραμμένα.

Κι' ἔτσι κινᾶς, στὸ γυρισμό
δὲν πάει κι' οὔτε ποτὲ θὰ πᾶν ὁ νοῦς σου,
μὰ ἐγὼ θὰ σὲ προσμένω
καὶ σὺν τὰ ρόδα στὸ γυαλί
πικρὰ θὰ ἀργοπεθαίνω.

A. ΛΡΓΗΣ

ἈΝΑΤΟΛΙΤΙΚΑ ΣΚΙΤΣΑ

ΓΚΕΛ

Χαρισμένο τοῦ Γ. Φτέρη

Φανταζόμενα πάντα τὴν Ἀνατολὴν σὰ μιὰ γυναίκα γόησσα, γλυκοματοῦσα, μιὰ Χριστιανὴ Σουλτᾶνα ποὺ καπνίζει τὸ σιγαρέττο τῆς ἡδονικῆς σὲ μαλακὸ ντιβάνι. Καὶ τὸ μυστήριό τῆς μὲ τραβοῦσε ἀκατανίκητα. *Ὅμως ποτὲ μου δὲν περίμενα διὰ τὴν ἰδὴ ἔτσι δολιζώντανη, ἐλόστητη μπροστά μου, τὴν ὑποφραντασιά μου ἐνσαρκωμένη. Νὰ μὲ κοιτάξῃ μὲ δυὸ μάτια λάγνα, γλαρά, μελωμένα, θολὰ, κουρασμένα ἀπὸ κάποιον εὐχάριστο κόπο, νὰ μὲ κοιτάξῃ ἐπιμόνα δλοένα καὶ νὰ μὲ σέρνῃ ἀνίσχυρον νὰ κρατηθῶ σὺν τῷ φτωχῷ πετούμενο ποὺ τὸ καρφώνει τὸ βλέμμα τοῦ φιδιοῦ. Νὰ μὲ σαῖτεύῃ μ' ἕνα ζευγάρι κατάμαυρα γυριστὰ ματόκλαδα καὶ νὰ μὲ λέῃ: ἐγὼ εἶμαι, ὅπως μὲ βλέπεις, μὲ τὰ πλατεῖά μου βρακοφούστανα, μὲ τίς μακρὺς μου τίς κοτσίδες, μὲ τὰ σμιχτά μου φρούδια τὰ γραμμένα, ἐγὼ εἶμαι δλόκληρη ἡ θερμὴ χώρα τοῦ ἐνείρου, ἡ λαγγυμένη Ἀνατολή...

**

Βαθὺ τὸ σκοτάδι δλοτρέγυρα στοὺς ἀφώτιστους ντουσεμέδες τοῦ ἀλαργινοῦ χωριοῦ ποὺ εἶχαμε νυχτωθῆ γυρίζοντας ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ πολέμου. Καὶ ἡ φιλόξενη πόρτα ποὺ μᾶς ἀνοίχτηκε ἔτριξε δυνατὰ γιὰ νὰ μᾶς πῇ, μὲ τὸ παλιὸ σκεδρωμένο ξύλο τῆς, καλησπέρα. Πιοτὰ, σερμπέτια, χαμόγελα, σιζαντέδες στοὺς τοίχους, φωτιὰ στὴ γωνιά. Μὰ πιδ πολὺ ἀπ' ἄλλα προσέχουμε σ' ἕνα ἀνθρώπινο μυστήριο, σ' ἕνα σύμβολο προσωποποιημένο ποὺ ἔχει στρωθῆ σταυροπόδι ἀράθυμα καὶ ἀμίλητα ἀπάνω σ' ἕνα σοφὰ μὲ ὑφαντὰ κόκκινα μαξιλάρια. Εἶναι μιὰ γυναίκα μὲ μεταξωτὰ καλοχτενισμένα μαλλιά, μὲ κόρες ματιῶν ἀπ' τὸ βαθύτερο γαλαζοπράσινο φουρτουνισμένου πελάγους καὶ μὲ ματόκλαδα ποὺ καθὼς σειοῦνται εἶναι σὰ νὰ σοῦ γνέφουν, σὰ νὰ σὲ καλοῦν, σὰ νὰ σὲ προστάζουν: ἔλα.

Δὲ βγάζει μιλιὰ, τσιμουδιά. Μᾶς ὑποδέχτηκε μὲ τὰ μάτια. Πρὶν σδύση τὸ ἕνα σιγαρέττο, θναψε τὸ ἄλλο, διόρθωσε σκυφτὰ τὸ πλατὺ μπατζάκι τοῦ σαλβαριοῦ καὶ κατάπιε ἕνα μυστικὸν θναστεναγμό. Κἄ-

ποτε μᾶς ξανακοίταξε μὴ σπαθιά, ἀλλὰ μετανιω-
μένη ἐπῆρε πίσω δειλὰ τὰ βλέμματά της, ἔσκυψε
πάλι ἀνάμεσα στὶς παλάμες της κ' ἔμεινε ἔτσι ὦρα
πολλή σὰ νὰ προσπαθοῦσε νὰ ἐρευνησῆ στὶς μακρυ-
νότερες ἀναμνήσεις. Ἡ λύπη καὶ τὰ χρόνια εἶχαν
μάταια ἀγωνισθῆ νὰ τῆς ἀβλακώσουν τὸ πρόσωπο.
Ὁ καπνὸς ἀνέβαινε τοῦφες φηλά κ' ἔσκέπαζεν ὅπως
ἡ ὀμίχλη τὸ ἀδύνατο λυχνάρι πού ἐφώτιζε τὴν κά-
μαρα. Καὶ ἡ Σφίγγα ἐσιωποῦσε πάντοτε. Εἶχε κᾶτι
ἀπὸ τὴ θλίψη καὶ ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς λυγρῆς
τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ, κᾶτι ἀπὸ τὴν ἄρχοντιὰ
προμάμης βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, κᾶτι ἀπὸ τὴ
νωχέλεια χαρμεῖοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγιοσύνη Παναγίας.
Καὶ ἔποτε ἐγύριζε νὰ μᾶς κοιτάξῃ σαφῆ, σὰ νὰ
μᾶς φώναζε: ἔλα. . .

* *

— Εἶτανε γριά, μιὰ πένθιμη γριούλα πονεμένη—
πὸσω χρονῶ, κανεὶς δὲ θυμάται πιά, γιατί στὴν
Ἄνατολή οὔτε τίς ὥρες μετροῦν, οὔτε τὰ χρόνια.
Φέρνει τὸ χέρι στὸ μέτωπο νὰ θυμηθῆ, ὅμως δὲν
ξέρει τὴ γλώσσα μας νὰ μᾶς μιλήσῃ. "Ὅλοι οἱ δικοὶ
τῆς ἐπέθαναν κάποτε νωρίς, μάννα, πατέρας, ἀδέρ-
φια. Ὁ ἄντρας τῆς σκοτώθηκε. Ἐχῆρεψε νέα κο-
πέλλα, καὶ τὰ μάτια τῆς εἶχε τὸ «γκέλ», τὸ ἔλα,
τὸ τραθηχτικὸ μέλι τοῦ πόθου πού ἔκαιεν ἕνα πασ.
σὰ νὰ τρελλωθῆ, γιατί δὲν μπόρεσε νὰ τὴν ἀποχτή-
σῃ. Τώρα εἶτανε γριά, μιὰ πένθιμη γριούλα—κανεὶς
δὲν ξέρει πὶσω χρονῶ, ὅμως τὰ χρόνια δὲν ἐτόλμη-
σαν ἀκόμη οὔτε τὰ χιόνια νὰ τῆς ρίξουν στὰ μαλ-
λιά, οὔτε στὰ μάτια νὰ τῆς χαράξουν τὴ στεφάνη.
Χρόνια καὶ χρόνια, κᾶθε βράδυ στρώνεται ἀράθυμα
καὶ ἀμίλητα στὰ παχειὰ κόκκινα ὑφαντὰ μαξιλάρια
τοῦ σοφᾶ, καὶ σκύβει μὲ τὸ σιγαρέττο τῆς, σταυρο-
πόδι, προσπαθώντας νὰ θυμηθῆ. Οἱ κόρφοι τῆς ὀρ-
θώνονται πέτρινοι, καὶ τὰ ματόκλαδά τῆς σειοῦνται
ἐκφραστικὰ, λιγωμένα, ἀργολίγητα σὰ νὰ διηγού-
νται μουσικὰ τὴν κατάρρα τοῦ ριζικοῦ τῆς καὶ νὰ γνέ-
φουν: ἔλα. . .

Γιὰ τὰ μάτια τῆς ἔχει νὰ τὸ κάμψῃ τὸ χωριό.
Μὲ τὸνομά τῆς δὲν τὴν εἶπανε ποτὲ πουθενά. "Ὅλο,
τὴν ξαίρουνε «Γκέλ». Τώρα ἀκόμη, ἔταν γυρίζῃ ζα-
λωμένη ἀπὸ τ' ἀμπέλι, τὰ παλληκάρια ἀποφεύγουν
νὰ συναντήσουν τὸ βλέμμα τῆς, γιατί φοβοῦνται πὼς
ἔποιος τὴν ἀντικρύσῃ πεθαίνῃ. Ὁ θρύλος φωνάζει
ἀπὸ στόμα σὲ στόμα: ποῖος σκότωσε τ' ἀδέρφια
τῆς; τὸν ἄντρα τῆς; ὄλους τοὺς δικούς τῆς; παιδὶς
ἐτρέλλανε τὸν πρὸς; Τὸ «Γκέλ!» Καὶ αὐτὴ τὸ
ξαίρει, καὶ γι' αὐτὸ κρατεῖ σκυφτὰ τὰ μάτια, κλείνει
τὰ ματόκλαδα καὶ ζαρώνει τὰ φρύδια τὰ γραμμένα
τὰ σμιχτά. Φοβᾶται καὶ ἡ ἴδια μὴν εἶναι ὁ θρύλος
ἀληθινός, καὶ καθὼς σκύβει τὸ κεφάλι θλιβερά, θέ-
λει νὰ πῆ πὼς βρβέθηκε τὴν κακιὰ ζωῆ. "Ὅμως κᾶθε

φορὰ πού τῆς ξεφεύγει μιὰ ματιὰ, πρὶν προφτάσῃ
ἀνήσυχια νὰ τὴν κίρῃ πίσω, φωνάζει: ἔλα. . .

* *

Τὸ παλιὸ σκεδρωμένο ξύλο τῆς πόρτας ἔτριξε
πάλι πίσω μας, εἶχαμε βγῆ τρομαγμένοι στὶς ἀφώ-
τιστες ντουσεῖ ἕξες τοῦ ἀλαργينوῦ χωριοῦ. Σκυλιά
ἐγαύγιζαν στὸ σκοτάδι, κ' ἔμεινε ἐτρέχαμε σὰ νὰ
θέλαμε νὰ νικήσουμε κάποιια μοῖρα. Ἐφοβηθήκαμε
ὅτι θὰ μᾶς κρατοῦσε κοντὰ τοῦ τὸ «Γκέλ» καὶ θὰ
μᾶς πέθαινε σὲ μιὰ στιγμή, ἐκεῖ δᾶ, ἀπάνω στὰ ὑφαν-
τὰ κόκκινα μαξιλάρια τοῦ σοφᾶ, ὅπως ἐκείνους τοὺς
ἄλλους, τοὺς ἀνθρώπους τοῦ θρύλου.

Φανταζόμουν πάντα τὴν Ἄνατολή σὰ μιὰ τέ-
τοια γυναίκα γόησσα, γλυκοματοῦσα, καὶ τὸ μουστή-
ριό τῆς μὲ τραβοῦσε ἀκατανίκητα. "Ὅμως ποτὲ μου
δὲν πείρμενα πὼς θὰ τὴν ἰδῶ ἔτσι ὀλοζώντανη,
ὀλόστητη μπροστά μου, τὴν ὑποφαντασιὰ μου ἐνσαρ-
κωμένη. Νὰ μὲ κοιτάξῃ ἐπίμονα μ' ἕνα ζευγάρι μά-
τια καὶ ματόκλαδα λάγνα, γλαρά, μελωμένα ἀπὸ μιὰ
θλίψη ἐρωτικῆ. Καὶ τὴν εἶδα ξαφνικὰ νὰ μοῦ λέη:
ἔλα, ἐγὼ εἶμαι, ὅπως μὲ βλέπετε, μὲ τὰ πλατεῖά
μου βρακοφούστανα, μὲ τίς μακριές μου τίς πλεξού-
δες, μὲ τὰ σμιχτά, γραφτὰ μου φρύδια, ἐγὼ εἶμαι
ὀλόκληρη ἢ λαγγεμένη Ἄνατολή, ἢ θερμὴ χώρα
τοῦ ὄνειρου.

Ὁ θρύλος βγῆκε ἀληθινός—ἔσοι τὴν ἀντικρύ-
σουν, πεθαίνουνε. Νά, πὼς πεθαίνουνε μυριάδες τὰ
παλληκάρια στὸν πόλεμο, καὶ ὅμως κανεὶς δὲν μπο-
ρεῖ ν' ἀντισταθῆ στὸ μεγάλο, τὸ ἔλκυστικὸ «ἔλα»—
στὸ «Γκέλ» πού μᾶς τραβᾶει ὅπως τὸ φτωχὸ πετού-
μενο πού τὸ καρφώνει τὸ βλέμμα τοῦ φιδιοῦ. Ἡ
θερμὴ χώρα τοῦ ὄνειρου, ἢ λαγγεμένη Ἄνατολή
πού μᾶς παραλύει τὴ δύναμη καὶ μᾶς σέρνει γιὰ τὴ
θανή κοντὰ στὰ θολὰ, τὸ ἔγγρα γαλαζοπράσινα μά-
τια τῆς, ἐνῶ τὰ τρεμάμενα ματόκλαδά τῆς μᾶς γνέ-
φουν διαρκῶς: «Γκέλ». . .

Μέτωπο Μ, Ἄσιος

ΚΩΣΤΑΣ ΛΘΑΝΑΤΟΣ

X A P A

Γλυκύτατη, ἀπαλότατη σὰ φίλημα, σὰ χάδι
Μέσα μου κρηφοφόλιασε μιὰ σπλαχνικὰ γαλήνη...
Λεύτερη ἢ Σκέψη καὶ ἢ καρδιά στῆς Αἴθης τὸ σκοτάδι,
Τὰ μάτια ξέθαρα... ἢ ψυχὴ γιομάτη καλοσύνη!

Μιὰ αὐγὴ ροδόχρουση γελᾶ στὸ μαῖο μου ξενύχτι
Κι ἀχνόσβυσε σὰν ἀγγισμα... μᾶς δύσης ἢ τρεμουλά...
Νέα ζωὴ, παράδεισος στὰ μάτια μου ξανοίχτη...
Χαμογελῶ... καὶ ἀπὸ ὄνειρο λὲς ξύπνησα παιδοῦλα.

Σμόρνη,

ΦΙΛΗ Κ. ΒΑΤΙΑΗ